

מגודל הזהירות שלא לזהר הרבה, כן כתב המסילת ישרים, ביאור הדברים שבן אדם אינו יכול לחיות כל הזמן בדקדוק רב, ובהכרח פג המתח בזמן מסוים, ואז עלול להפסיד יותר, אבל אם בתחלה נהג בזהירות ההכרחית, וזה לא מגביל אותו מדאי, הרי הוא ממשיך כך כל הזמן, כמו שרואים היום שעדיין הסכנה קיימת הרבה יותר מההתחלה, אעפ"כ הציבור כבר נחלש.

אמנם בציבור, בפרט בזמנינו, קשה לתת הוראות שכליות, כי כל אחד משתמש בהם כרצונו, כמו שאמרו פעם שכהיום אם אומרים לאדם שדבר זה אסור, זה לא מדבר אליו כ"כ, ורק אם יאמרו לו שזה יהרג ואל יעבור, אז הוא מתחיל לשמוע,

אבל המבינים באמת יודעים להתנהג בדרך הממוצעת, לא יניחו את הוריהם לבד, ולא יצטופפו בבתייהם, לא יסגרו את בתי הכנסיות ולא ימלאום בעומדים צפופים, ומאחר שנהגו כשורה לא יחשו למקרים, שאין לאדם אלא חובת ההשתדלות, והרבה שנוהרו יותר מדאי ולא ניצולו, והרבה שלא נזהרו וניצולו, והדרך הממוצעת היא הנכונה, להאמין שאין מקרה בעולם, ואם נזהר כפי הראוי ובכל זאת חלה, לא יתלה הדבר בחוסר זהירות, אלא בגזירת בראש השנה יכתבון, ואם לא נזהר כלל וניצול, יחוש שמנכים לו מזכויותיו שהיה מקום סכנה והצילוהו כגמול על זכויותיו, אמנם שמעתי מדודי הגר"מ שליט"א שפעם הגיב מרן זללה"ה על מנכים לו מזכויותיו שיתכן שמי שבהכרח נמצא בסכנה לא מנכים מזכויותיו שכשנהג בנוחות מסויימת אע"פ שהיה יכול להזהר יותר, דסו"ס הוא לא הכניס את עצמו לסכנה הזו, רק הקל לעצמו לחיות יותר בקלות, והדברים עדינים מאד ולא ניתן להקיש מזה.

עכ"פ גדר הדברים שחובת הזהירות מורכבת מכמה דברים, א' כמה הסכנה קרובה, אם החשש הוא אחד מעשרות אלפים, הר"ז בגדר מקרה, אע"פ שאם כל עשרות האלפים לא יזהרו, הרי יהיו נפגעים, אבל ג"ז מקרה שכולם יחד לא יזהרו, ב' כמה קושי ומאמץ והפסד צריך כדי להזהר, ג' כמה הדבר נצרך לעשותו, שע"ז נאמר שומר מצוה לא ידע דבר רע, ושלוחי מצוה אינם ניזוקין, ואעפ"כ אמרו דהיכא דשכיח היזיקא אין לסמוך על זה שהוא שליח מצוה, א"כ גדר שכיח היזיקא וגדר המצוה עומדים זה מול זה, וכשהאדם עושה דבר מיותר אין מובטח לו שמירה כ"כ, אבל בדבר מצוה ולא שכיח היזיקא יהא לבו סמוך ובטוח שלא ינזק.

לכן אין לחשוש שנפסיד מגמילות חסדים וכיבוד אב ואם, וכ"ז שהוא שומר את ההכרח, לא יחשוש לחששות רחוקות, אבל לא יפרוץ גדר להתיר לעצמו בלי גבול, כי המצוה אינה פוטרת אותו מהשתדלות שאינה על חשבון המצוה, יש גם הבדל בין הוראה לציבור להוראה ליחיד, יש עוד שיקולים, וכן הדבר לענין תפלה בציבור במקום ששומר מרחק הראוי, ואין חשש של התגרות ושל חילול השם ומחלוקת, ויש לכאוב את המצב של חסרון כבוד שמים וזכות התפלה, וכפי גודל הכאב תנתן לו אפשרות לקיים המצוה כתיקונה, ולא להכנס לחשש ברכה לבטלה בציורופים מפקפקים, - וע"ע בחזו"א או"ח שלפעמים מותר להשתמש במדת הבטחון ולהמנע מחילול שבת ומותר גם לחלל שבת ולא לסמוך על בטחון, וזה רק בדבר גבולי מאד, עי"ש כי המחמיר במקום פיקו"נ הר"ז שופך דמים.

כל האמור כאן לא נכתב לשם הוראה כי צריך לזה זהירות והתבוננות ודקדוק, כתבנו על ניר את הדברים היוצאים מן הלב לשם בחינה ועיון, אעפ"כ יש בהם רוח ההשקפה כפי מה שקבלנו מרבותינו זללה"ה.

בברכת שבת שלום ובשורות טובות

עש"ק שמיני תש"פ